

ברכות (י"א)

מאי מברך? אמר רב יהודה אמר שמואל: אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה. ורבי יוחנן מסיים בה הכי: הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ועוסקי תורתך, ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל. ורב המנונא אמר: אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה. אמר רב המנונא: זו היא מעולה שבברכות. הלכך לימרינהו לכולהו.

קהלת רבה (וילנא) פרשה א

רבנן דתמן בשם ר' יצחק דהכא ורבי טוביה בש"ר יצחק לטובתו אדם למד תורה ושוכח שאילו היה אדם למד תורה ולא שכחה היה מתעסק בתורה שנים שלש שנים וחוזר ומתעסק במלאכתו ולא היה משגיח בה לעולם כל ימיו אלא מתוך שאדם למד תורה ושוכחה אינו מזיז ואינו מזיע את עצמו מדברי תורה

אור שמח הלכות תלמוד תורה פרק א

ונמצא מצוות ת"ת אשר בוודאי אם יבקש האדם טרף ומזון בכ"ז אינו נחשב למפריע מצוות ת"ת, ואספת דגניך כתיב (דברים יא, יד), וכן למשל אדם חלוש המזג, וכן כל אחד לפי ההכרחיות שלפי הרגלו, וכן לפי טוהר נפשו של אדם, כי אינו דומה בחיוב ת"ת האיש אשר נפשו מרגשת בשכלה הזך ונקשרה בעבותות אהבה לתלמוד תורה, לאיש אשר כוחות נפשו נרפים ועצלים, לכן איך היה מחוק הבורא לחוק חיוב ת"ת לכל ישראל, ונתן תורת כ"א בידו, ואין לאל יד האנושי ליתן המדה האמיתית לזה, לכן באו חכמים ופירשו לנו גדר מרכזן האמיתי של ת"ת, ק"ש בשחרית, ק"ש בערבית, קים והגית בה יומם ולילה (מנחות צט, ב), כיון שלומד קבלת המצווה ואזהרתה בשחרית ובערבית כבר קיים מצוותה, אולם יתר מזה הוא בכללי המצוות אשר נבדלו ונפרדו בזה כל איש לפי ערכו ומהותו, והיא כמו הסר מן המדות המגונות אשר נפרדו זה מזה, ובוודאי צריך להתעצם בה האדם בכל יכלתו, כי כפלה התורה הרבה פעמים ענין למודה, וצריך האדם להלהיב נפשו לשקוד על דלתותיה, כאשר הרבו לדבר בזה הספרים הקדושים, ולכן אמר (שמות יח, כ) והזהרת אתה את החוקים ואת התורות, ודבר השווה לכולם והודעת כו' ילכו בה ואת כו' אשר יעשון, שבזה אינו שוה, רק כל אחד לפי מה שהוא אדם.

ולכך אמרו בנדירים דף ח' ע"א הא קמ"ל כיון דאי [בעי] פטר נפשיה בק"ש שחרית וערבית משו"ה חייל שבועה עליה, שזה מה שמחוייב ללמוד בכל כוחו אינו מן החוקים הכוללים סוג הישראלי, ואין זה מצווה פרטית, ולכך חייל שבועה עלה, כמו שבועה שלא אתכבד בקלון חבירו וכי"ב, ואין נוח לי מה שלמד הר"ן שם מהא דדבר דאתיא מדרשא חייל שבועה עלה, וכמו חצי שיעור, אשר זה פרטי החוקים המצוים ע"ז כל בני ישראל בלי הבדל כלל, והבן ודו"ק.

ראב"ד הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ח

א"א כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים והעלינו שהוא פסול כסתם משנתנו /סוכה/ (לב) ודברי ר' טרפון שאמר /סוכה/ (לד) אפילו שלשתן קטומים כשרין ענין אחר הוא ולא שנקטם ראשו והכל ברור בחבורנו ומקום הניחו לי מן השמים. /השגת הראב"ד/ נפרצו עליו פסול. א"א רוב עליו, פירוש דבעינן רוב השיעור שיהא עבותו קיימת.

בית הלוי שמות פרק יט

(בשה"ש פרק א) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. ופירש"י שכנסת ישראל מבקשת לה' שיגלה לה מצפונות התורה וסתרה. ובמדרש רבה (שיר השירים א יט) איתא כי טובים דודיך מי"ן משבעים אומות. ויש להבין הביאור וההמשך בזה, והכוונה דהנה תורה שבכתב הרי כתובה ומונחת מסורה ביד ישראל גלויה לכל. ורק דישראל מבקשים שיגלה להם חידושי תורה שבע"פ הצפונה ורמוזה בהתורה שבכתב. וזהו שאמרה ישקני מנשיקות פיהו המשילה זאת לנשיקה שהיא מפה אל פה, דמלת פיהו פירושו פי שלי ופיו שלו דפיהו כולל שני תיבות פי הוא. ואמרו חז"ל (תמיד לב ב) היושב ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו, דכביכול יושב אצלו ומלמדו דעת ותבונה להבין אמרי בינה וכמו דאמר הכתוב (משלי כ) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, לא אמר הכתוב נתן לשון עבר רק אמר יתן לשון הווה ועתיד דבכל זמן שהאדם עוסק בתורה"ק אז נותן לו חכמה. וכן אה"כ (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן, דעוז הוא תורה. ובלא יגיעה ולימוד של האדם לא יתן לו דלא יגעתו ומצאתי אל תאמין (מגילה ו ב) ורק כשהאדם יגע ולומד אז הוא מלמדו וזהו שאה"כ (ישעי' נא) ואשים דברי בפיך. וזהו שממשל דבר זה לנשיקה מפה אל פה.

אבות פרק ג

הוא היה אומר, חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט), כי בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים יד), בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל, שנתן להם כלי חמדה. חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר (משלי ד), כי לקח טוב נתתי לכם, תורתו אל תעזבו:

מדרש תנאים לדברים פרק יד פסוק א

בנים אתם לה' אלהיכם ר' מאיר אומר חביבין ישראל בין שעושים רצונו של מקום ובין שאין עושין רצונו של מקום הרי הן קרואין בנים שנ' (דב' לב יט) וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו ויאמר אסתירה פני מהם אלא שהפרש בין עושין רצונו של מקום ובין שאין עושין רצונו שכשהן עושין רצונו של מקום הרי הוא מיחד שמו עליהן וקורא אותן בנים שנ' בנים אתם לה' אלקיכם:

חגיגה (טו).

אמר ליה: אף אתה חזור בך. - אמר ליה: ולא כבר אמרתי לך: כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים - חוץ מאחר.